

PEDAGOGICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ SLOŽKA STANDARDU UČITELE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ

Miloslav Rotport
Kostelec nad Černými
lesy
15. května 2008

Struktura vystoupení

1. Složky standardu učitele odborných předmětů
2. Psychologická kompetence učitele
3. Pedagogická kompetence učitele
4. Rozpracování pro učitele ekonomických předmětů
5. Standard a příprava učitelů
6. Závěr

Východiska pro vymezení složek standardu

- VAŠUTOVÁ, J. Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů
- Slovenské vymezení kompetencí (HRMO, R., TUREK, I.: O novej koncepcii doplňujúceho pedagogického štúdia)
- Australské profesní standardy (Professional Standards for Queensland Teachers. Brisbane, 2006)

Přístup k tvorbě standardu

- Vyjít z vymezení kompetencí dr. Vašutové
- Vyjít z činností učitele (australské standardy)
- Pokusit se najít vazbu mezi složkami standardu a předměty, které tvoří náplň přípravy budoucích učitelů
→ vymezení pedagogické a psychologické kompetence

Kompetence - dr. Vašutová

1. kompetence oborově předmětová,
2. kompetence didaktická a psychodidaktická,
3. kompetence obecně pedagogická,
4. kompetence diagnostická a intervenční,
5. kompetence sociální, psychosociální a komunikativní,
6. kompetence manažérská a normativní,
7. kompetence profesně a osobnostně kultivující.

Zdroj: VAŠUTOVÁ, J. Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů

Psychologická kompetence

1. ovládá psychologické základy procesů vyučování a učení a je schopen je aplikovat ve své práci,
2. zná vliv psychických stavů na úspěšnost žákova učení a dokáže tyto znalosti využít ve vyučovacím procesu,
3. dokáže využít individuální předpoklady žáků a jejich vývojové zvláštnosti při diferencovaném přístupu k žákům ve vyučovacím procesu,
4. orientuje se v náročných sociálních situacích ve škole i mimo školu a je schopen pomoci při jejich řešení,
5. uvědomuje si možnosti a meze vlivu mimoškolního prostředí na žáky a dokáže tento vliv využít ve své práci,
6. je schopen analyzovat příčiny negativních postojů a chování žáků a najít prostředky nápravy.

Pedagogická kompetence

1. aplikuje poznatky psychologie na konkrétní podmínky vyučovacího procesu na daném stupni a typu školy,
2. orientuje se v otázkách výchovy a vzdělávání na základě znalosti vzdělávacích soustav a trendů ve vzdělávání,
3. zná základní didaktické zásady a je schopen je využívat ve své práci,
4. je schopen využívat ve vyučování moderní koncepce vyučování založené na aktivním zapojení žáků do vyučovacího procesu,
5. orientuje se ve vyučovacích metodách a dokáže zvolit a použít vhodnou vyučovací metodu v závislosti na cíli vyučování a požadovaném stupni osvojení poznatků,

Pedagogická kompetence

6. respektuje ve své pedagogické práci práva žáků,
7. ovládá způsoby vedení nadaných žáků ve vyučování,
8. je schopen identifikovat žáky se specifickými poruchami učení a chování a uzpůsobit výběr učiva a metody vyučování jejich možnostem,
9. dokáže zajistit kázeň ve třídě a umí řešit nestandardní výchovné situace a výchovné problémy,
10. dokáže rozpoznat a řešit sociálně patologické projevy žáků (např. šikanu a týrání),
11. umí vhodně komunikovat nejen se žáky, ale také s jejich rodiči.

Zvláštnosti v přípravě učitelů ekonomických předmětů

- Pedagogická psychologie a pedagogika jsou hlavními teoretickými předměty, v nichž studenti učitelství získávají nejen kompetenci obecně pedagogickou, ale také diagnostickou, psychosociální, sociální a profesně kultivující.
- Příprava učitelů pro střední odborné školy a vyšší odborné školy →
 - Respektování odlišností žáků SOŠ a VOŠ způsobených věkovým rozdílem a předchozími zkušenostmi
 - Zařazení témat věnovaných nejen středoškolákům, ale i starším studentům

Vazba standardu a výuky – MU Brno

3. Způsobilost obecně pedagogická	
Učitel	
<ul style="list-style-type: none">• má znalosti o právech dítěte a respektuje je ve své pedagogické práci• je schopen podporovat rozvoj individuálních kvalit žáků v oblasti zájmové a volní• dovede se orientovat v kontextu výchovy a vzdělávání na základě znalostí vzdělávacích soustav a trendů jejich rozvoje• orientuje se ve vzdělávací politice a je schopen její reflexe ve své pedagogické práci	<ul style="list-style-type: none">• obecná a srovnávací pedagogika• psychologie osobnosti, vývojová, pedagogická• sociologie a sociologie výchovy• pedagogická praxe

Vazba standardu a výuky – MU Brno

4. Způsobilost diagnostická a intervenční	
Učitel	
<ul style="list-style-type: none">• ovládá prostředky zajištění kázně ve třídě a umí řešit školní výchovné situace a výchovné problémy• je schopen rozpoznat sociálně patologické projevy žáků, šikanu a týrání a zná možnosti jejich prevence a nápravy, které zprostředkuje• je schopen u každého žáka identifikovat jeho specifické vzdělávací potřeby a dovede uzpůsobit výběr učiva a metod vyučování možnostem jednotlivců• dovede využít prostředků pedagogické diagnostiky pro identifikace individuálních předpokladů žáků a sociálních vztahů ve třídě• je schopen u každého žáka identifikovat jeho silné stránky, najít oblasti, na nichž se může zakládat jeho sebeúcta a podporovat rozvoj každého žáka v oblasti jeho nadání, talentu a silných stránek• s využitím pedagogické diagnostiky je schopen poradit žákovi v profesní orientaci s ohledem na jeho předpoklady• je schopen poradit (poskytnout pomoc) rodičům, spolupracovat s nimi v diagnostické oblasti	<ul style="list-style-type: none">• pedagogická diagnostika• psychologie osobnosti a vývojová• biologie dětí a mládeže• patopsychologie• speciální pedagogika

Závěr

- Pedagogická a psychologická kompetence – důležité složky standardu
- Snaha vymezit je tak, aby byly základem pro obsah pedagogiky a psychologie jako vyučovacích předmětů v základní přípravě učitelů odborných předmětů

Děkuji Vám za pozornost.
rotport@vse.cz